

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2543 สาขาวิชา การศึกษา โปรแกรมวิชาคหกรรมศาสตร์ ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับผู้สอนในด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตรและด้านการบริหารหลักสูตร

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สอนกับผู้เรียนในด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรในส่วนของโครงสร้างของหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอน

3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เรียนในด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรในส่วนของเนื้อหาสาระแต่ละรายวิชา

4. ศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตในด้านคุณลักษณะบัณฑิต
วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1.1 ผู้บริหาร ใช้จำนวนประชากรทั้งหมด ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดีที่โปรแกรมวิชาคหกรรมศาสตร์สังกัด และประธานโปรแกรมวิชาคหกรรมศาสตร์ จากสถาบันราชภัฏทั้ง 13 แห่ง

1.2 ผู้สอน ได้แก่ ผู้สอนที่สังกัดโปรแกรมวิชาคหกรรมศาสตร์ และผู้สอนในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และกลุ่มวิชาชีพครู จำนวนประชากรทั้งหมด 186 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 % ที่ความเชื่อมั่น 95 % ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 147 คน

1.3 ผู้เรียน ได้แก่ นักศึกษาโปรแกรมวิชาคหกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ในสถาบันราชภัฏทั้ง 13 แห่ง จำนวนประชากรทั้งหมด 499 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ของ ยามาเน่ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 222 คน

1.4 ผู้ใช้บัณฑิต ใช้จำนวนประชากรที่กำหนด คือ ตัวแทนหัวหน้าหมวดวิชาคหกรรมศาสตร์ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ที่บัณฑิตจากสถาบันราชภัฏทั้ง 13 แห่ง ไปปฏิบัติงานอยู่ด้วย สถาบันราชภัฏละ 2 คน จำนวน 26 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบแสดงเหตุผลในการพิจารณาตัดสิน มีด้วยกัน 4 ฉบับ สำหรับผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน และผู้ใช้บัณฑิต โดยแต่ละฉบับประกอบด้วย 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตร 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตร ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านคุณลักษณะบัณฑิต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบแสดงเหตุผลในการพิจารณาตัดสิน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร และผู้สอน และสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามโดยอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 4 ฉบับ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือจากอธิการบดีสถาบันราชภัฏสงขลา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามเพื่อการวิจัยทางไปรษณีย์ ไปยังสถาบันราชภัฏทั้ง 13 แห่ง และส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ ด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่าความแตกต่าง นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามสมบูรณ์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล 81.1 % ผู้เรียนให้ความร่วมมือสูงสุด และผู้บริหารให้ความร่วมมือน้อยที่สุด

2. ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 50 ปีขึ้นไป วุฒิระดับปริญญาโท ดำรงตำแหน่งประธานโปรแกรมวิชาคหกรรมศาสตร์ และมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี

3. ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 50 ปีขึ้นไป วุฒิระดับปริญญาโท ไม่มีประสบการณ์ในการสอนเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์ มีประสบการณ์ในการสอนสาขาวิชาอื่น ๆ 11 ปีขึ้นไป ไม่มีคาบสอนในภาคเรียนนี้เฉพาะทางคหกรรมศาสตร์ และมีจำนวนคาบสอน / สัปดาห์ในภาคเรียนนี้ 9 – 12 คาบ

4. ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20 – 22 ปี วุฒิระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าทางด้านคหกรรมศาสตร์ และมีวิชาเอก / โททางด้านคหกรรมศาสตร์ และมีความตั้งใจที่จะประกอบกิจการส่วนตัวเมื่อสำเร็จการศึกษา

5. ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี วุฒิระดับปริญญาตรี สังกัดหน่วยงานรัฐบาล ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชา และมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน 11 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตร ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตร ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรในส่วนของโครงสร้างของหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน

1. ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตร เรื่องที่ชัดเจนที่สุดที่ผู้บริหารเห็นว่าเพียงพอแล้ว คือ สถานที่เรียนภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎี และความสอดคล้องกับลักษณะวิชา ผู้บริหารให้การสนับสนุนการปฏิบัติการสอนของผู้สอนในการผลิตวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการสอน ขณะที่ผู้สอนเห็นว่ายังไม่เพียงพอเท่าที่ควร

2. ด้านการบริหารหลักสูตร เรื่องที่ชัดเจนที่สุดที่ผู้บริหารเห็นว่าเพียงพอแล้ว คือ การจัดสวัสดิการให้บริการทางวิชาการแก่ผู้สอน ตามคุณวุฒิ ความสามารถ และความถนัด การกำกับดูแลนิเทศภายใน ขณะที่ผู้สอนเห็นว่ายังไม่เพียงพอเท่าที่ควร และยังพบว่ามีประเด็นที่ต่างกันในส่วนของผู้เรียน เรื่องการจัดคาบเรียนให้เหมาะสมและให้โอกาสผู้เรียนได้มีเสรีภาพในการเลือกรายวิชา

3. ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรในส่วนของโครงสร้างของหลักสูตร เรื่องที่ชัดเจนที่สุดที่ผู้สอนเห็นว่าเหมาะสมแล้ว คือ การกำหนดให้เรียนหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในกลุ่มวิชาที่ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ ขณะที่ผู้เรียนเห็นว่ายังเหมาะสมไม่เพียงพอ

4. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกับผู้เรียนว่ามีความเหมาะสมเพียงพอแล้ว เรื่องการทำแผนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามแผนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม และใช้สื่อภาคทฤษฎีได้อย่างเหมาะสม

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรของผู้ใช้บัณฑิตด้านคุณลักษณะ
บัณฑิต

ผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะเหมาะสมมากที่สุด คือ มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความซื่อสัตย์ และรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมอันดีของชาติและมีความสำนึกในความเป็นไทย ส่วนในประเด็นอื่น ๆ ผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะเหมาะสมในระดับมาก

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรของผู้สอนและผู้เรียน ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรในส่วนของเนื้อหาสาระแต่ละรายวิชา ประเด็นความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตและเวลาที่กำหนดในหลักสูตร เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและผู้เรียน เนื้อหาวิชามีความทันสมัยและมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ

ผู้สอนและผู้เรียนเห็นว่าความเหมาะสมยังไม่เพียงพอในบางรายวิชา ในประเด็นความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตและเวลาที่กำหนดในหลักสูตร ได้แก่ วิชาหลักการจัดการอาหารและโภชนาบำบัด วิชาการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย วิชาเสื้อผ้าสำหรับครอบครัว วิชาการตัดเย็บชุดนอน วิชาเสื้อผ้าเด็ก วิชาการตัดเย็บเสื้อและกระโปรงสตรี วิชาการออกแบบตกแต่งภายใน วิชาการจัดการที่อยู่อาศัย วิชาการประดิษฐ์เศษวัสดุ และวิชาการจัดดอกไม้ในงานประเพณีไทย ประเด็นเนื้อหาวิชาสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและผู้เรียน และประเด็นเนื้อหาวิชามีความทันสมัยและมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ ได้แก่ วิชากิจกรรมเสริมประสบการณ์สำหรับเด็ก วิชาการจัดการร้านค้าศิลปประดิษฐ์ วิชาการประดิษฐ์เศษวัสดุ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2543 สาขาวิชาการศึกษา โปรแกรมวิชาคหกรรมศาสตร์ ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) มีประเด็นที่น่าสนใจ และควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า เรื่องที่ชัดเจนที่สุดที่ผู้บริหารเห็นว่าเพียงพอแล้ว คือ สถานที่เรียนภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎี และสอดคล้องกับลักษณะวิชา ผู้บริหารให้การสนับสนุนการปฏิบัติการสอนของผู้สอนในการผลิตวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการสอน ขณะที่ผู้สอนเห็นว่ายังไม่เพียงพอเท่าที่ควร แสดงว่า ผู้บริหารเห็นว่า ได้จัดเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตรในประเด็นดังกล่าวไว้อย่างเพียงพอแล้ว น่าจะส่งผลให้ผู้สอนสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในขณะที่ผู้สอนเห็นว่าการเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตรนั้น ยังมีความเหมาะสมต่ำกว่าทักษะของผู้บริหาร แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารยังขาดการสำรวจความต้องการของผู้สอน หรือการปรึกษาหารือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้สอน ซึ่งในประเด็นนี้จะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนอาจไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์ การเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตรนั้นเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ในการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับผู้สอน ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการอื่น ๆ เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สังัด อุทรานันท์, 2532) และใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ที่กล่าวไว้ว่า อาคารสถานที่ที่ใช้ในสถานศึกษาสำหรับการเรียนการสอน ตั้งแต่ห้องเรียน อาคารโรงฝึกงาน ห้องปฏิบัติการและสถานที่ที่นักเรียนไปฝึกงาน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ เกษกานดา สุภาพจน์ (2533) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา-การเลขานุการของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พุทธศักราช 2529 ที่พบว่า สถานที่เรียนยังไม่เหมาะสม ผู้บริหารควรให้การสนับสนุน ในการจัดอาคารสถานที่เรียนให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน และ สมสมร เทพนาโสมนัสส์ (2531) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป พุทธศักราช 2527 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนมีความเพียงพอค่อนข้างน้อย และมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ และความสะดวกในการใช้บริการค่อนข้างน้อย และอัจฉรา ผ่องพิทยา (2538) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป (หลังอนุปริญญา) ของวิทยาลัยครูเทพสตรี พบว่า อุปกรณ์การเรียนการสอนมีความเหมาะสมปานกลาง ควรเพิ่มจำนวนให้มากขึ้น ควรมีอุปกรณ์ฝึกปฏิบัติที่ทันสมัย และควรซ่อมแซมให้ใช้งานได้ ขณะที่ ประมวล ทบบัณฑิต (2530) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม และทองพูน กิ่งนาค (2533) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ตามทักษะของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคกลาง พบว่า วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ สำหรับการเรียนภาคปฏิบัติยังไม่เพียงพอ อาจเป็นเพราะมีงบประมาณจำกัด มีรายวิชาปฏิบัติหลายรายวิชา จำเป็นต้องกระจายสื่อการเรียนการสอนให้ครบทุกรายวิชา ผู้บริหารควรเพิ่มงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สอน วิชาทางด้านคหกรรมศาสตร์นั้น เป็นวิชาที่เน้นทางด้านการปฏิบัติ จำเป็นต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์ และ

ครุภัณฑ์จำนวนมากและมีความทันสมัยอยู่เสมอ ถ้าผู้บริหารไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญ จะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างไม่สมบูรณ์

2. ด้านการบริหารหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า เรื่องที่ชัดเจนที่สุดที่ผู้บริหาร เห็นว่าเพียงพอแล้ว คือ การจัดสวัสดิการให้บริการทางวิชาการแก่ผู้สอน ตามคุณวุฒิ ความสามารถ และความถนัด การกำกับดูแลนิเทศภายใน ขณะที่ผู้สอนเห็นว่ายังไม่เพียงพอเท่าที่ควร และยังพบว่ามีความแตกต่างกันในส่วนของผู้เรียน เรื่องการจัดคาบเรียนให้เหมาะสมและให้ โอกาสผู้เรียนได้มีเสรีภาพในการเลือกรายวิชา แสดงว่า ผู้บริหารเห็นว่าการบริหารหลักสูตรที่ ดำเนินอยู่นั้น ได้ดำเนินการไว้อย่างเพียงพอแล้ว น่าจะส่งผลให้ผู้สอนสามารถดำเนินการจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ผู้สอนเห็นว่าการบริหารหลักสูตรของผู้บริหารมีความเหมาะสมต่ำกว่าทักษะของผู้บริหาร เห็นควรที่ผู้บริหารหลักสูตรควรมีการวางแผนการจัดการศึกษาให้ละเอียดและชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางและช่วยควบคุมการทำงานให้ เป็นไปตามแผน (กิติมา ปรีดีดิลก, 2530) และพิจารณาการจัดอาจารย์เข้าสอน โดยคำนึงถึง ความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ตลอดจนความสนใจของผู้สอน และควรคำนึงถึง จำนวนคาบสอน และภาระหน้าที่อื่น ๆ ของผู้สอน เพื่อให้ผู้สอนได้ใช้ศักยภาพของตนให้เป็น ประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรให้มากที่สุด (สังค์ อุทรานันท์, 2532) ผู้บริหารควรเห็นความ สำคัญของการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุง ส่งเสริมการเรียน การสอนให้ดียิ่งขึ้น โดยคำนึงว่าการนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยเหลือ ร่วมมือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่เป็นการจับผิดหรือบังคับ (ธารง บังศรี, 2542 โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) ผู้บริหารควร จัดให้มีสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่ บุคลากรทุกฝ่าย ส่วนในประเด็นการติดตามประเมินผลงานอย่างเป็นธรรมนั้น ผู้บริหารควรจะมีเกณฑ์ในการพิจารณาถึงภาระงานของบุคลากรทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรมชัดเจน โปร่งใส ตาม ความเป็นจริง โดยมีคณะกรรมการพิจารณาตามสายการบังคับบัญชา เพื่อก่อให้เกิดขวัญและ กำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่าย และเป็นการกระตุ้นให้อยากทำงานที่ได้รับมอบ หมายอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานประสบความสำเร็จ ในขณะที่ประเด็นอื่น ๆ ใน ด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารและผู้สอนเห็นว่ามีเหมาะสมไม่แตกต่างกัน

3. ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรในส่วนโครงสร้างของหลักสูตร เรื่องที่ ชัดเจนที่สุดที่ผู้สอนเห็นว่าเหมาะสมแล้ว คือ การกำหนดให้เรียนหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปใน กลุ่มวิชาที่ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ ขณะที่ผู้เรียนเห็นว่ายังเหมาะสมไม่เพียงพอ ควรมีการปรับปรุง โครงสร้างของหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น มีผู้เรียนได้แสดงเหตุผลประกอบการประเมินหลัก ฐานเห็นว่าเห็นควรจัดรายวิชาให้ลดลง น่าที่จะมีการทำการวิจัยเพิ่มเติมให้ทราบว่าควรปรับปรุง

หลักสูตรอย่างไรจึงจะเหมาะสม ในขณะที่ประเด็นอื่น ๆ ผู้สอนและผู้เรียนเห็นว่ามีเหมาะสมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สมสมร เทพนาโสมนัสส์ (2531) ที่ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป พุทธศักราช 2527 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า โครงสร้างของหลักสูตร เกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเอกส่วนใหญ่มีความเหมาะสมดี

4. ด้านการจัดการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกับผู้เรียนว่ามีความเหมาะสมเพียงพอแล้ว เรื่องการทำแผนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามแผนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม และใช้สื่อภาคทฤษฎีได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐธิดาธิ์ พินธุสาร (2536) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ.2533) สาขาวิชาช่างยนต์ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 7 พบว่า ด้านการกระบวน การเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมอาจารย์และผู้เรียนมีความคิดเห็นตรงกันว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ในการจัดการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งของการใช้หลักสูตร เป็นงานเทคนิคที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ บุคคลที่จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ตรงที่สุด คือ อาจารย์ผู้สอน การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับการดำเนินการสอนของอาจารย์ผู้สอน แผนการสอนเป็นเอกสารสำคัญสำหรับอาจารย์ผู้สอน และมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน (สังัด อุทรานันท์, 2532) การที่ผู้สอนและผู้เรียนมีความเห็นสอดคล้องกันในด้านจัดการเรียนการสอนนั้น น่าจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการนำหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้

5. ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรในส่วนของเนื้อหาสาระแต่ละรายวิชา ผู้สอนและผู้เรียนเห็นว่าความเหมาะสมยังไม่เพียงพอในบางรายวิชา ในประเด็นความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตและเวลาที่กำหนดในหลักสูตร ได้แก่ วิชาหลักการจัดอาหารและโภชนาบำบัดวิชาการ ออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย วิชาเสื้อผ้าสำหรับครอบครัว วิชาการตัดเย็บชุดนอน วิชาเสื้อผ้าเด็ก วิชาการตัดเย็บเสื้อและกระโปรงสตรี วิชาการออกแบบตกแต่งภายใน วิชาการจัดการที่อยู่อาศัย วิชาการประดิษฐ์เศษวัสดุ และวิชาการจัดดอกไม้ในงานประเพณีไทย ประเด็นเนื้อหาวิชาสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและผู้เรียน และประเด็นเนื้อหาวิชามีความทันสมัยและมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ ได้แก่ วิชากิจกรรมเสริมประสบการณ์สำหรับเด็ก วิชาการจัดการร้านค้าศิลปประดิษฐ์ วิชาการประดิษฐ์เศษวัสดุ ในขณะที่ สมสมร เทพนาโสมนัสส์ (2531) พบว่า เนื้อหาวิชาของหลักสูตรมีความน่าสนใจ มีความทันสมัย แต่ยังคงมีความซ้ำซ้อนค่อนข้างมาก เนื้อหารายวิชาส่วนใหญ่มีประโยชน์ และมีความจำเป็นต่อการ

ประกอบอาชีพค่อนข้างมาก มีเพียงบางรายวิชาเท่านั้นที่เห็นควรต้องมีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะรายวิชาทางด้านคหกรรมศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นรายวิชาปฏิบัติ ผู้สอนสามารถยืดหยุ่นเนื้อหาวิชา สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ ตามความต้องการของผู้เรียน และให้ทันสมัยอยู่เสมอ จึงเป็นเหตุให้มีเพียงไม่กี่รายวิชาที่ผู้สอนและผู้เรียนเห็นควรให้มีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่ง สัจด์ อุทรานันท์ (2532) กล่าวถึงคุณลักษณะของหลักสูตรที่ดีไว้ว่า ต้องมีลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและผู้เรียน ต้องอยู่บนรากฐานทางการศึกษา ธรรมชาติของการเรียนรู้ และสามารถนำไปปฏิบัติได้

6. ด้านคุณลักษณะบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นว่า บัณฑิตมีคุณลักษณะเหมาะสมมากที่สุด คือ มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความซื่อสัตย์ และรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมอันดีของชาติและมีความสำนึกในความเป็นไทย ส่วนในประเด็นอื่นๆ ผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะเหมาะสมในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งคุณลักษณะบัณฑิตดังกล่าวสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ว่า ผู้สำเร็จการศึกษาควรมีคุณสมบัติสรุปได้ดังนี้ คือ มีความรู้ ทักษะ และเทคนิคเฉพาะทางที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครู มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีวิจรรณญาณในการแก้ปัญหา มีโลกทัศน์ที่กว้าง ยอมรับความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีความเป็นประชาธิปไตย และมีจิตสำนึกในการพัฒนาสังคม (สถาบันราชภัฏสงขลา, 2545) และ สัจด์ อุทรานันท์ (2532) ที่กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดี ต้องมุ่งสร้างเสริมค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม และมุ่งสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีทักษะในอาชีพ มีคุณธรรม มีวินัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมสมร เทพนาโสมนัสส์ (2531) พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณลักษณะทั่วไปและคุณลักษณะด้านวิชาชีพ ตรงตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรค่อนข้างมาก และงานวิจัยของ อัจฉรา ผ่องพิทยา (2538) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป (หลังอนุปริญญา) ของวิทยาลัยครูเทพสตรี และสุมาลี ทองรุ่งโรจน์ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบผลิตภัณฑ์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง พุทธศักราช 2533 ที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นสอดคล้องกันว่า บัณฑิตมีคุณลักษณะทั่วไปและคุณลักษณะทางวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนในสายวิชาชีพ เน้นการฝึกปฏิบัติ ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจ และทุ่มเทกับงานที่

ได้รับมอบหมาย และมีใจรักในงานวิชาชีพของตน จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิต

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารควรจัดโครงการเพื่อการพัฒนาผู้สอน ในการจัดทำแผนการสอน วิธีการสอน โดยเฉพาะการสอนเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารควรปรับปรุงอาคารสถานที่ ให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน และให้การสนับสนุนการบริการวิชาการในการผลิตวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอน ให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้สอน
3. ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษา ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น
4. ผู้สอนควรคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น
5. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงโครงสร้างของหลักสูตร ในกลุ่มวิชาที่ไม่ใช่สายวิทยาศาสตร์ ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ที่เหมาะสมกับผู้เรียนควรเป็นอย่างไร